

אלא, להכי איתקש לנדה, לומר לך: מה נדה אינה, אין טומאתה לאברין — אף עבודה זרה אינה לאברין.

ומקשינן: אלא, הא דבעי רב חמא בר גוריא: עבודה זרה ישנה לאברין או אינה לאברין? תיפשוט ליה מהא דאמרן, כי בין לרבנן בין לרבי עקיבא, דאינה מטמאה עבודה זרה לאברין?

ומתריצין: רב חמא בר גוריא — כרבה מתני לה לפלוגתא דרבנן ורבי עקיבא. ובעי לה אליבא דרבי עקיבא, כדמתריצין לעיל אליבא דרבה.

מיתיבי: תניא: עבודה זרה הרי היא מטמאה כשרין, וגם משמשיה מטמאים כשרין.

רבי עקיבא אומר: עבודה זרה מטמאה כנדה, ואילו משמשיה מטמאים כשרין.

בשלמא לרבי אלעזר, ניהא הא דקתני בדברי תנא קמא דעבודה זרה כשרין. שהרי לדבריו אכן סברי רבנן דעבודה זרה אינה מטמאה במשא ודינה לגמרי כשרין.

אלא לרבה, קשיא. שלדבריו אפילו לרבנן מטמאה עבודה זרה במשא, ואם כן אין דינה כשרין?

ומתריצין: אמר לך רבה: מי אלימא הך ברייתא ממתניתין במסכת עבודה זרה,

רבי עקיבא סבר: עבודה זרה הרי היא כנדה — מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא.

ורבנן סברי: כשרין — מה שרין לא מטמא במשא אף עבודה זרה לא מטמאה במשא.

והוינן בה אליבא דרבי אלעזר שהעמיד את מחלוקתם של רבנן ורבי עקיבא רק בטומאת משא ולא באבן מסמא: ורבי עקיבא, למאי הלכתא איתקש עבודה זרה לשרין?

ומתריצין: למשמשין שאינם מטמאין במשא.

והוינן בה: ורבנן, למאי הלכתא איתקש עבודה זרה לנדה? שהרי טומאתה לגמרי כשרין.

ומתריצין: לומר לך: מה נדה אינה לאברים אף עבודה זרה אינה לאברים.

ומקשינן: ורבי עקיבא, למאי הלכתא לאיזה ענין איתקש עבודה זרה לנדה, על אף שאינה דומה לה ממש?

שהרי רק למשא הוקשה ולא לאבן מסמא, ואמאי לא לוקשיה עבודה זרה לנבלה, שדומה אליה בהלכותיה לגמרי, ששניהם מטמאים במשא ולא באבן מסמא?

ומתריצין: אין הכי נמי שיכול היה הכתוב להקשיה לנבילה!

מטמאה דהא איתקש לשרין. ולפי"ז לא גרסינן לקמן "ורבי עקיבא למאי הלכתא איתקש לשרין למשמשיה", דהא איצטריך למעטה מאבן מסמא.

לאברי נדה כי אין אדם יכול להחזירם. אבל אברי ע"ז יכול האומן להחזירם.

9. יש גורסים כאן "דכולי עלמא לא פליגי דלא

דברייא כפשוטה, וכי נכרי ונכרית נמי נאמר בהם "הן ולא היסטן", שאינם מטמאין במשא?!?

והתניא: נאמר בפרשת זיבה "דבר אל בני ישראל". ודרשינן: בני ישראל מטמאין בזיבה ואין נכרים מטמאין בזיבה. אבל גזרו חכמים עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם, אפילו כשלא ראו זוב.

הרי, שהנכרים מטמאין אפילו במשא, מדקאמר שיהו כזבין לכל דבריהם.

אלא, על כרחך, האי ברייתא משובשת היא, וצריך להגיה ולתרוץ אותה, ואם כן גם רבה מתרין ומגיה לטעמיה את לשון, דהכי קאמרה:

נכרי ונכרית — הן והיסטן ואבן מסמא שלהן — מטמאים.

עבודה זרה היא והיסטה מטמאים, אבל לא מטמאת אבן מסמא שלה, וכמו שהעמיד רבה את המחלוקת, דלרבנן עבודה זרה מטמאה במשא ולא באבן מסמא.

רבי עקיבא אומר: עבודה זרה מטמאה היא והיסטה ואבן מסמא שלה. שאף באבן מסמא מטמאת העבודה זרה.

ורבי אלעזר, מתרין לטעמיה דהכי קתני בכרייתא:

דקתני בה דלרבנן עציו ואבניו ועפריו של בית עבודה זרה מטמאין כשרין. ואוקימנא: מאי "כשרין"? — דלא מטמא באבן מסמא, ולא שיהא דינם לגמרי כשרין שאף במשא לא יטמאו.

הכי נמי ברייתא דקתני כשרין היינו — דלא מטמא באבן מסמא, אבל במשא מטמא. (1)

מיתבי מהא דתניא: נכרי ונכרית שגזרו חכמים עליהם שיטמאו כזבים, וכן עבודה זרה, וכן משמשיה — הרי הן טמאין, ולא היסטן. שאם הוסטו, דהיינו שנשאו אותם, אין הנושא אותם טמא, לפי שאינם מטמאים במשא.

וסלקא דעתין עתה לפרש לשון "היסטן" — שאחרים הסיטו את הטמאה, ולא כבכל הש"ס שמשמעו שהאדם הטמא הסיט אחרים.

רבי עקיבא אומר: הן והיסטן, שאף במשא הן מטמאין.

בשלמא לרבי אלעזר, ניחא הא דלרבנן עבודה זרה אינה מטמאה במשא.

אלא לרבה קשיא, דלדבריו אף לרבנן עבודה זרה מטמאה במשא?

ומתריצין: אמר לך רבה: וליטעמך,

מטמאה במשא דקתני ע"ז ומשמשיה כשרין, משמע ע"ז דומיא משמשיה דאינם מטמאין במשא. תוד"ה מיתבי.

ולעיל יב, א כתבו התו' בד"ה מי, דהברייתא דרכה לפרש טפי ממתניתין, ולפי"ז י"ל דהמקשן סבר דמהברייתא מוכח יותר, מדלא פירשה

ולגירסא שלפנינו צריך לומר דהא דלא מטמאה באבן מסמא לרבי עקיבא, לא משום דילפינן משרץ, אלא מסברא הוא דלא מחמרינן כולי האי בטומאת ע"ז. תוס' ד"ה ורבי אלעזר.

1. וסברת המקשה. דמברייתא מוכח יותר דאינה

נכרי ונכרית מטמאים — הן, והיסטן, ואבן מסמא שלהן.

עבודה זרה רק היא מטמאה ולא היסטנה, שאף במשא אינה מטמאה, אלא במגע בלבד.

ורבי עקיבא אומר: עבודה זרה — מטמאה היא והיסטנה, דמטמאה במשא אך לא באבן מסמא.

מתקופה לה רב אשי בין לרבה ובין לרבי אלעזר:

אם הפירוש ל"היסטן" בכרייתא הוא שהסיטו אותן אחרים, דהיינו שנכרי ונכרית ועבודה זרה מטמאים במשא — מאי "הן טמאים" דקאמרי רבנן ורבי עקיבא?

והרי פשיטא שהן עצמן טמאים? שאם לא כן מה שייך לדבר על היסטן, ולא היה להם להזכיר כלל מטומאת עצמן, אלא לחלוק אי עבודה זרה מטמאת בהיסט או לא.

אלא, אמר רב אשי: הכי קאמר:

נכרי ונכרית בין הן שהסיטו את אחרים [זהו פירוש הא דקתני "היסטן", שהוא ככל היסט שבש"ס, שהטמא הסיט אחרים], ובין אחרים שהסיטו אותן [זהו פירוש הא דקתני "הן"] דהיינו שנשאו אותם במשא הרי הם טמאים, כיון שגזרו חכמים עליהם שיהיו כזבים.

והזב מטמא בין בהיסט, כשהסיט הוב דבר אחר, ובין במשא, כשאחרים נשאו אותו.

עבודה זרה שהסיטה אחרים — הן טהורין, שאין בה טומאת היסט. אחרים שהסיטו אותה — טמאים משום טומאת משא.

רב אשי מתרץ לה כרבה, דלרבנן עבודה זרה מטמאה במשא, דהוקשה לנדה. אבל לא באבן מסמא, משום דהוקשה גם לשרץ. והוא הדין שאינה מטמאה בהיסט כדין שרץ.

משמשיה, בין הן שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן — טהורים. שאפילו טומאת משא אין במשמשים אלא טומאת מגע בלבד.

רבי עקיבא אומר: נכרי ונכרית ועבודה זרה, בין הן שהסיטו את אחרים, ובין אחרים שהסיטו אותן — טמאים. שעבודה זרה נמי מטמאה בהיסט, והוא הדין באבן מסמא, דהוקשה לגמרי לנדה.

משמשיה, בין הן שהסיטו אחרים, ובין אחרים שהסיטו אותן — טהורין. שלכך הוקשה עבודה זרה לשרץ, למעט משמשים מטומאת משא וכל שכן מטומאת היסט.

והכי קתני בכרייתא לרב אשי אליבא דרבה: נכרי ונכרית — הן [כשנשאו אותם] והיסטן.

עבודה זרה — היא ולא היסטנה.

משמשיה — לא הן ולא היסטן.

רבי עקיבא אומר: נכרי ונכרית ועבודה זרה הן והיסטן, משמשיה לא הן ולא היסטן.

ואליבא דרבי אלעזר מתרץ לה רב אשי הכי:
נכרי ונכרית — הן והיסטן.

עבודה זרה ומשמשיה — לא הן ולא היסטן. [שאף עבודה זרה עצמה אינה מטמאה במשא, וכל שכן בהיסטן].

רבי עקיבא אומר: נכרי ונכרית הן והיסטן. עבודה זרה היא ולא היסטה. [דעבודה זרה מטמאה במשא ולא בהיסט. וכן לא באבן מסמא, שדין אחד להם].

משמשיה לא הן ולא היסטן.

ומקשינן אדרב אשי:

עבודה זרה — בשלמא אחרים שהסיטו אותה משכחת לה.

אלא, היא שהסיטה אחרים — היכי משכחת לה? כיצד יתכן שהעבודה זרה תסיט דבר אחר.

ומתצינן: אמר רמי בריה דרב ייבא: משכחת לה כדתנן במסכת זבים:

אם היה נמצא הזב בכף מאזנים אחת. וכנגדו אוכלין ומשקין מוטלין בכף המאזנים השניה:

הרי אם ברע הזב, שירדה הכף שבה נמצא הזב ועלתה כנגדה הכף שבה האוכלין ומשקין — טמאין האוכלין והמשקין משום טומאת היסט, שהרי היסטן הזב.

ובכי האי גוונא משכחת לה בעבודה זרה, שהיתה בכף מאזנים, והכריעה כובדה את

הכף, ובכך "הסיטה" את הדבר המוטל על הכף השניה.

וממשיכה המשנה: ואם ברעו הן, שהכריע 99-ב כובדם של האוכלין והמשקין את כף המאזנים ונשאו הן את הזב הנמצא בכף השניה — הרי הן טהורין. לפי שדבר טהור המסיט את הטומאה אינו נטמא. לפי שלא נאמרה טומאת משא אלא רק באדם הנושא.

וגם משום משכב ומושב אין לטמאם [אף דבאופן שכזה לכאורה הוא בכלל משכב ומושב, שהרי הזב כאילו נשען עליהם], לפי שהם אינם מיוחדים למשכב ומושב.

כמאן אזלא הא דתניא: כל הטמאות המסיטות את האחרים, טהורות [הללו שהוסטן] הויז מהיסטו של זב, שחידשה בו תורה שהוא מטמא את הדבר שהוא מסיט, שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה בשאר טומאות.

לימא דלא כרבי עקיבא? דאי כרבי עקיבא איבא נמי עבודה זרה שמטמאה בהיסט [לאוקימתא דרב אשי].

ודחינן: אפילו תימא רבי עקיבא. תנא בכרייתא זב וכל דדמי ליה, שעבודה זרה אף היא בכלל זב, שהרי מנדה ילפינן לה שתטמא בהיסט, ונדה היינו זב.

בעי רב חמא בר גוריא: עבודה זרה המורכבת מחוליות שנתפרקה האם ישנה לאברים, שכל אבר ואבר ממנה יטמא בפני עצמו, או אינה לאברים? (1)

שנשתברה פשיטא דטהורה. והוכיחו תו' בד"ה

1. דוקא בע"ז של חוליות מיבעיא ליה, אבל ע"ז